పొగడపూలు

శ్రీ పోరంకి దక్షిణామూర్తి

విశాలాక్షి పంచలో కూర్చుని పొగడపూల దండ కడుతోంది. దండ కడుతూ కడుతూ, మధ్య మధ్య వాసన చూసుకుంటూ, పొడుగు కొలుచుకుంటూ దారం చుట్లు తిప్పుతూ ఉంది. తన మనస్సంతా దండలోనే కూరుస్తున్నట్టుగా కళ్లు విప్పార్చుకుంటూ, అప్పుడప్పుడొకసారి తల పైకెత్తి బయటిగేటు వైపు చూస్తోంది. తన వెర్రి కాని, ఆయనగారు వస్తూనే ఉంటే గేటు చప్పుడు వినిపించకుండా ఉంటుందా ? అలాగని చూడకుండానూ ఉంటుందా ? ఈ దండ పూర్తవకుండానే ఆయన వచ్చేస్తారేమో అన్న కంగారు విశాలాక్షి కళ్లల్లో విలవిల్లాడుతోంది.

ఎందుకంటే, పువ్వులమ్మే పున్నమ్మ ఉందా, ఎప్పుడూ ఏ పిచ్చి పువ్వులో, గడ్డిపువ్వులో తెస్తూంటుంది కాని ఒక పున్నాగం, ఒక పారిజాతం, ఒక విరజాజి, ఒక దవనం, ఒక మరువం ఏదీ తేదు. తను చెప్పను సైతం చెప్పింది, నువ్వు పిచ్చి పువ్వులు తెచ్చేటట్టయితే మావారు పుచ్చుకోవద్దన్నారని. అది వినిపించుకుంటుందా ? దానికి దొరికినవేవో అది తెస్తూనూ ఉంటుంది, తను కొంటూనూ ఉంటుంది. తను ఏవి కొన్నా, ఏవి తురుముకున్నా ఆయనగారి కంత పట్టింపుల్లేవు. అయినా ఆయన వాటిని చూసి ఒకసారి తల నిమిరితే చాలు, అన్నీ పారిజాత పుష్పాలే పరిమళించినట్టనిపిస్తుంది. ఒళ్లు పరవశించిపోతుంది. పువ్వులంటే తనకంత పిచ్చి ! చిన్నతనంలో అయితే పొద్దస్తమానమూ ఆ పూల చెట్లలోనే పసరిక పాములా తిరగాడుతూ ఉండేది. అత్తయ్యగారి కమలా, తనూ రోజూ తెల్లారగట్టే లేచి, జనార్దనస్వామి కోవెలకి వెళ్లి, అక్కడ కళ్యాణ మంటపానికి అవతలివెంపున, గన్నేరు చెట్లున్నాయే, వాటిమధ్య నిటారుగా ఉండే పొగడచెట్టుందే, ఆ చెట్టు క్రిందకి చేరి, పరికిణీజోలి పట్టి పొగడపువ్వు ఏరుకుంటూ ఉండేవారు. ఆ చెట్టుకింద రాలి, మంచులో తడిసిన ఆ పొగడపూలు ఎన్ని ఏరుకుంటే మట్టుకు చాలనిపిస్తుందీ ? గుళ్లో పూజారిగారి కూతుళ్లు, ఆ పువ్వులన్నీ ఎక్కడ ఏరేసుకుంటారో అని వాళ్లే వళ్లూ నిద్దర్లు లేవకముందే వెళ్లిపోయి ఒడినిండా పూలు నింపుకుని తెచ్చుకుంటూ ఉండేవారు. ఏమిటో, ఆ సంగతులన్నీ తల్చుకుంటూంటే యిప్పుడు నవ్వొస్తుంది.

—అనుకుంటూ విశాలాక్షి ఒకసారి తల పైకెత్తి మళ్లీ గేటువేపు చూసింది. తనకి తెలీనేలేదు, ఆయనగారు అప్పుడే గేటు కిర్రు మనిపించడమూ, వెనక్కి తిరిగి గేటు వెయ్యడమూ, మెట్లెక్కుతూండడమూ జరిగిపోయాయి. విశాలాక్షి ముందే మనుకుందంటే, ఆయనగారు రాకముందే పొగడపూలన్నీ పెద్ద దండ కట్టి దాచేసి, ఆయన్ని కాస్త ఊరించి ఊరించి, అప్పుడు చూపించి తల్లో పెట్టుకోవాలనుకుంది. కాని అప్పుడే మెట్లెక్కేస్తున్నారు. అందుకని, పువ్వులన్నీ గుచ్చెత్తేసి సజ్జలోకి ఎత్తేసింది. అతనూ సరిగ్గా పై మెట్టుమీద అడుగు పెట్టేసరికి తనూ చటుక్కుని లేచి, నవ్వుతూ ఎదురొచ్చింది.

“ఒక్క నవ్వేసాలు ఒజ్జిర వైడూర్యాలు” అని ఈ వేళ అతను అనలేదు. అతననగా విశాలాక్షుడు. అనగా విశాలాక్షికి ఆయనగారు. అంటే రామారావన్నమాట. అంటే ఇప్పుడొచ్చినతనే.

ఆ రామారావు ఈ వేళ మామూలుగా రాలేదు. ఏమిటో నీరసంగానూ బెంగగానూ ఉన్నట్టొచ్చాడు. చేతిలో కూరల సంచీ విశాలాక్షికి అందించి – బూట్లొంచి కాళ్లు లాగి పారేసుకుని లోపలికి వెళ్లిపోయాడు.

తనకి నవ్వు బాకీపడ్డ ఆయనగారు, కనీసం అర నవ్వయినా బాకీ తీర్చకుండానే బిగుసుకుపోయి, లోపలికి వెళ్లిపోవడం విశాలాక్షికేం బాగుండలేదు. అయినా, ఆ బాకీ తనకిప్పుడు ఎలాగా వసూలు కాదని నిరుకు చేసుకున్నదై, కాలదక్షం పట్టే లోపున వెనక పీటీని చెల్లు రాయించుకోగలనన్న ‘ధీమాతిరేకం’ కలదై, అతనికి సబ్బూ, తువ్వాలు అందించేందుకు వెనకాలే వెళ్లిపోయింది.

అతను బట్టలు మార్చుకుని, పంచలో వాలు కుర్చీలో కూచునే సమయానికి, అమృతంలాంటి కాఫీ— అంటే పంచదార ఎక్కువ ఒంపేసిందని అర్థంకాదు. వారానికి

అర్ధ కిలో మించి అడిగినా దొరకటంలేదు కనుక, తన అమృత హస్తం ప్రభావమే కాఫీకికూడా ప్రసరింపజేసి—ఆయనగారికి అందించింది. అందించి, 'ఏమండీ ! మీరివేళ ఏమీ టోలా ఉన్నారు !'' అంది, అదోలా.

సదరు రామారావుకి, అడపా, తడపా అలా ఏమీ టోలా ఉంటూండడం కద్దు. అంటే మనస్సు బాగోనప్పుడూ, ఒంట్లో బాగోనప్పుడూ, ఊళ్లో బాగోనప్పుడూ, ఉద్యోగం బాగోనప్పుడూనూ. ఎప్పుడోకాని మొదటి మూడూ బాగోకుండా ఉండవు. చివరిదే అస్తమానూ బాగోకుండా ఉంటుంది. ఎందుకంటే, రామారావు బస్సు కండక్టరు. విశాలాక్షిలాంటి పిల్లకి, ఆయన అయినవాడు. అల్లాంటి ఉద్యోగం చెయ్యలేడని అతని నమ్మకం. అయినా తను చెయ్యగలుగుతున్నాడంటే విశాలాక్షిని చూసుకునేననికూడా అతని నమ్మకమే. ఎంచేతంటే, మనిషి కాస్త మెత్తనివాడు. ఒకళ్లకి ఇబ్బంది కలుగుతుంటే చూస్తూ ఊరుకోలేడు. తనకి ఒచ్చే ఇబ్బందిని ఓర్చుకోనూలేడు. ఇట్టే అలసిపోతూంటాడు. ఇట్టే చిరాకు పడిపోతుంటాడు. ఇట్టే దిగాలుపడతాడు. అయినా ఎవర్నీ విసుక్కోలేడు. కసురుకోలేడు. తన్లోతనే సరిపెట్టుకుని పనిచేసుకుపోతూంటాడు. ఉద్యోగంలో చేరిన కొత్తలో, ఇక్కడికెందుకొచ్చి పడ్డాన్రా దేవుడా, అనుకున్నవాడే రాను రాను కాస్తంత సాత్వికత అలవరచుకున్నాడు. రోజూ రకరకాల మనుష్యులు ఎందరెందరో బస్సుల్లో ప్రయాణాలు చేస్తుంటారు. రకరకాల మనస్తత్వాల వాళ్లు. కొందరు పొగరుబోతులుంటారు. కొందరు పెద్దమనుష్యులుంటారు. కొందరు జబర్దస్తీగా నిలబడతారు. కొందరు ఒడిగొదిగి తప్పుకుంటారు. కొందరు టికెట్టు కొనకుండానే తప్పించుకుంటారు. కొందరు తనను పిలిచి డబ్బులు చేతిలో పెట్టి టిక్కెట్టు అడుగుతారు. విలువైన వస్తువులు సంగ్రహించేందుకు కొందరు బస్సుల్లో విహారాలు చేస్తుంటారు. కొందరు పాపం, విలువైన వస్తువులు, జీవితంలో విలువైన వస్తువులుకూడా—బస్సుల్లోనే పోగొట్టుకుంటారు. జీవితంలో ఎంత వైవిధ్యం ఉంటుందో, ఎన్ని రకాల అనుభవాలుంటాయో అన్నీ ఈ బస్సు ప్రయాణంలో అగుపిస్తూనే ఉంటాయి. ఇవన్నీ తను రోజూ చూస్తూ ఉండాలి. తరువాత రామారావు అనుకున్నాడు, 'అవును ఈ ఉద్యోగం తప్పించుకుంటే మాత్రం ఈ ప్రపంచాన్ని తప్పించుకోగల్నా ?' అని. ఈ ప్రశ్న వేసుకున్న తరవాత రామారావు దిగులుపడ్డం మానేశాడు. ప్రపంచంలో ఉన్న వైవిధ్యాన్నంతనీ ఇలా చూస్తూ, తనకేమీ అంటీ అంటనివాడిలా తథాగతుడిలా చూస్తూ, జీవితాన్ని తిలకిస్తూ ఉండడంకూడా అందమైన అనుభవమేనని గ్రహించాడు.

ఇలా తృప్తిపడిన రామారావుకి, మనస్సు ఈ వేళెంతో వికలంగా అయింది. అందుకు కారణం ఒక వస్తువు. అది తనకి బస్సులో దొరికింది. దాన్ని గురించే తను ఆలోచిస్తున్నాడు. అందుకే దిగులుగా కనిపిస్తున్నాడు. అందుకే విశాలాక్షి అంది, 'ఏమండీ, మీరివేళ ఏమీ టోలా ఉన్నారు' అని.

రామారావు కుర్చీలోంచి లేచి లోపలికి వెళ్లాడు. విశాలాక్షి ఆశ్చర్యంగా చూస్తోంది. రామారావు ఒక ప్యాకెట్టు తెచ్చాడు. విశాలాక్షికిచ్చాడు. ఆమె విప్పింది. అందులో ఒక స్వెట్టరు ఉంది. దాంతోబాటు ఒక ఉత్తరమూ ఉంది. విశాలాక్షి కాయితం విప్పింది. 'చదువు !' అన్నాడు రామారావు. విశాలాక్షి చదువుతోంది : ''ప్రియమైన చిన్నయ్యకి, నీ చెల్లెలు కమల నమస్కరించి వ్రాయునది. ఇక్కడ అంతా క్షేమం. అక్కడ నువ్వు క్షేమంగా ఉన్నావని తలుస్తాను. ఈ మధ్య నీ దగ్గర్నించి ఉత్తరం వచ్చి చాలా రోజులైంది. ఎందుకు రాయలేదో తెలీటంలేదు. అమ్మకి ఏమీ తోచటంలేదు. నాకూ ఎంతో బెంగగా ఉంది. ఎప్పుడూ నెలకోసారైనా రాస్తూ ఉండే వాడివి ఇప్పుడు ఎందుకు రాయడంలేదో అర్థం కావడంలేదు. ఏం అన్నయ్యా ? నీకు ఒంట్లో బాగోడంలేదా? జరమొస్తే మందివ్వడానికి అక్కడ డాక్టర్లు ఉన్నారా, లేదా? లేకపోతే నాకు వెంటనే రాయి. ఇక్కడ చలపతిరావుగారి దగ్గిర మందు తీసుకుని పంపిస్తాను. ఇంకా నీకు ఏం కావాలో రాయి అన్నీ కొని పంపిస్తాను. ఇక్కడ మాట్లాడుకోడానికి నేనూ అమ్మా అయినా ఉన్నాం. అక్కడ నీకు, పాపం, మాట్లాడానికి మనవాళ్లెవళ్లూ ఉండరని బాధపడుతూ ఉంటాం. పోనీ ఒకసారి సెలవుపెట్టి రాకోడదా చిన్నన్నయ్యా ? మీ కసలు సెలవులియ్యరా ? నిన్నసలు ఇంక ఇంటికే పంపించరా ? మమ్మల్ని చూడనియ్యరా ? 'అన్నయ్యని ఒచ్చేసెయ్యమని రాసేస్తానమ్మా!' అని అమ్మతో అంటే, నీ వెర్రిగాని, వాడిప్పుడు అర్ధాంతరంగా ఒచ్చేస్తే ఎలాగమ్మా అంటుంది. నా కింకేం అనడానికీ తోచలేదన్నయ్యా ! తరవాత, నేను రోజూ బడికి పోతున్నాను. ఈ నెల నేను క్లాసులో ఫస్టు రాంకులో వచ్చాను. నన్ను మొదటి బెంచీ మీద కూర్చోపెట్టి అందరూ చప్పట్లు కొట్టారు. అన్నట్టు ఈ నెల బడికి జీతం కట్టడం చాలా ఆలస్యం అయిపోయింది. ఇక్కడ ఎక్కడా అప్పు దొరకడంలేదు. బియ్యం ధర పెరిగిపోయింది. ఇంటికి అద్దెకూడా అయిదు రూపాయలు ఒక్కసారి పెంచేశారు. పంచదార దొరక్క చాలా బాధపడుతున్నాం. పప్పులూ, ఉప్పులూ దగ్గర్నుంచీ అన్నీ పెరిగిపోతూ ఉంటే మన లాంటి వాళ్లం ఈ ఊళ్లల్లో బతకడమెలాగో తెలీడంలేదని అమ్మ అస్తమానూ అంటూ ఉంటుంది. నువ్వు మిలటరీలో చేరడానికి వెళ్లిం తరవాత, ఈ ఊరు చాలా మారిపోయింది.

అన్నయ్యా, ఇక్కడ ఆశగొట్టు మనుషులు ఎక్కువై పోయారు. నీలాంటివాళ్లు దేశంకోసం మిలట్రీలో చేరితే, ఇక్కడివాళ్లు కొంతమంది యుద్ధం పేరుపెట్టి లాభాలు చేసుకుంటున్నారు. ఇదేం న్యాయం చెప్పు అన్నయ్యా ! వీళ్లకెప్పుడు బుద్ధొస్తుంది చెప్పు ? పోనీలే, ఇవన్నీ రాశానని నువ్వు బాధపడకు. ఇలా రాశానని తెలిస్తే అమ్మ నన్ను చంపేస్తుంది. డబ్బు విషయం కూడా ఊరికేనే రాశాను. నువ్వేం ఇబ్బందిపడి పంపవద్దు. ఇక్కడ మనవాళ్లు చాలామంది ఉన్నారు. ఎల్లాగో సర్దుకుంటాం. నీకు ఇంకా ఏమేం కావాలో అన్నీ రాయి. పంపుతాను. అన్నట్టు నువ్వుంటున్న చోట చలి ఎక్కువని రాశావుకదూ, అందుకని నేను ఈ మధ్య స్వెట్టరొకటి నీ కోసం అల్లాను. రోజూ రాత్రిళ్లు తొడుక్కుంటూ ఉండు. మంచులో తిరగొద్దని అమ్మ మరీ మరీ రాయమంది. అంతగా తప్పకపోతే దుప్పటి కప్పుకుని వెళ్లమంది. మనపక్క వారింట్లో పొగడచెట్టు మొన్న గాలి వానకి విరిగిపడిపోయింది. నీకు పొగడ పువ్వులంటే ఇష్టంకదూ అందుకోసం నీకు పంపుదామనుకున్నాను. ఏం చెయ్యను చెప్పు ! ఎంత దేవులాడినా ఎక్కడా దొరకలేదు. ఏమీ అనుకోవని తలుస్తాను. చిత్తగించవలయును.

ఇట్లు

నీ చెల్లెలు, కమల వ్రాలు.

విశాలాక్షి ఉత్తరం చదువుతూంటే రామారావు కళ్లు మూసుకుని విన్నాడు. వింటున్నంతసేపూ అతని మనస్సు దిగాలుపడిపోయింది. "ఈ ప్యాకెట్టు ఈ వేళ బస్సులో దొరికింది. పాపం ఆ అమ్మాయి ఎవరో పారేసుకుంది. పంపుదామంటే ఎడ్రస్సులేదు. బస్సు యజమానులకిస్తే అది ఆ అమ్మాయికి అందుతుందని నమ్మకంలేదు. అందుకని తెచ్చేశాను". అన్నాడు.

ఉత్తరం చదివిన కాస్సేపటిదాకా విశాలాక్షి తేరుకోలేదు. అప్పుడు లోపలికి వెళ్లొచ్చి, పొగడపూలు తెచ్చి ఆ ప్యాకెట్టులో పోసి రామారావు చేతికిచ్చింది. అతను దాన్ని జాగ్రత్తగా కుట్టి మిలటరీ హెడ్ క్వార్టర్సు పేర పంపుతూ దానిమీద "కమల అనే చెల్లెలుగల చిన్నన్నయ్యకి ఇవ్వవలసింది" అని రాశాడు. విశాలాక్షి తృప్తిగా నవ్వుకుంది.

ఉపయోగకరమైన

సరిక్రొత్త గ్రంథములు

వ్యవసాయము — ఫిషరి — కోళ్లు పెంపకం — అడవులు — తోట పని — యింజనీరింగ్ — వైద్యము — వివిధ సాంకేతిక విషయములపై గ్రంథములు గలవు. కేటలాగు ఉచితము.

ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి :

N. K. PAUL & SONS,

P. B. No. 12202, Calcutta—5.